

เหตุการณ์ทางการเมืองภายหลังกบฏวังหลวง

ภายหลังจากเหตุการณ์ได้สงบลง รัฐบาลได้สำรวจความเสียหายโดยทั่วไป ปรากฏว่า
ทหารบก นายทหารบาดเจ็บ ๒ นาย นายสิบ ๒ นาย พลทหาร ๑ นาย ทาย ๔ นาย
ทหารเรือ นายทหารบาดเจ็บ ๑ นาย ทาย ๑ นาย นายสิบบาดเจ็บ ๑ นาย ทาย ๑ นาย
พลทหารบาดเจ็บ ๒ นาย ทาย ๑ นาย

ทหารอากาศ ไม่มี

ตำรวจ พลตำรวจบาดเจ็บ ๑ นาย

ส่วนการชดเชยความเสียหายทั่วไป รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการพิจารณาอุปสรรคเนื่องจากการ
จลาจล ได้พิจารณาให้ค่าทำขวัญและค่าเสียหายแก่ผู้ประสบภัยทั้งสิ้น ดังนี้

ทหารบกและทหารเรือ ฝ่ายละ ๑ ล้านบาท

จ่ายให้ครอบครัวและผู้ที่ได้รับบาดเจ็บทางกายทั้งสิ้น ๑๔,๖๕๐ บาท

ค่าทรัพย์สินและผู้เสียชีวิตทางกายทั้งสิ้น ๒๕,๔๕๐ บาท

สำหรับเหตุการณ์ทางการเมืองภายหลัง เหตุการณ์กบฏนั้น อาจแยกศึกษาเฉพาะเหตุการณ์ได้

ดังนี้

๑. การไต่ถ้อยคดีทหารบกปะทะกับทหารเรือ

จากการกระทำของทหารเรือบางส่วน ซึ่งให้ความช่วยเหลือฝ่ายกบฏทั้งคนกำลังคนและอาวุธ
ตลอดจนช่วยเหลือในการหลบหนีของนายปรีดี พนมยงค์ นั้น แมว่าจะเป็นผู้ให้สัมพันธภาพระหว่างคณะ

เกียรติศักดิ์, ฉบับที่ ๔๓ วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๒ และ สุภาพบุรุษ, วันที่ ๒๕ มีนาคม

รัฐประหารกับทหารเรือ อยู่ในลักษณะทวิภาคระแวงก็มากจึ้นเพียงใดก็ตาม แต่ฝ่ายคณะรัฐประหารยังไม่แน่ใจในกำลังของฝ่ายตนในกรณีที่จะเกิดการต่อสู้โดยตรงกับทหารเรือทั้งหมด คณะรัฐประหารจึงพยายามที่จะประนีประนอมกับทหารเรือ มากกว่าจะแสดงความไม่ไว้วางใจ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากเหตุการณ์ภายหลังกบฏวังหลวง ในส่วนที่เกี่ยวกับทหารเรือดังนี้

๑.๑ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๒ คณะรัฐมนตรีได้เปิดประชุมพิเศษเพื่อหารือถึงสถานการณ์ของประเทศ และได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการสอบสวนการต่อสู้ระหว่างกองทัพบกและกองทัพเรือ ตามรายชื่อต่อไปนี้

พลโทหลวงเสนาณรงค์	ปลัดกระทรวงกลาโหม	ประธาน
พลตรี เกษ เกษบุญทวี	เสนาธิการทหารบก	กรรมการ
พลเรือตรีประวิศ ศรีพิพัฒน์	เจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือ	กรรมการ
พลอากาศโทหลวงเจ็ดคุชธาภัก	เสนาธิการทหารอากาศ	กรรมการ
พลตำรวจตรีหลวงวิฑิตกตกรัย	ผู้บัญชาการตำรวจภูธร	กรรมการ
นายเสงี่ยม กาญจนเสถียร	รองเจ้ากรมพระธรรมนูญ	กรรมการ

ในทางปฏิบัติแล้ว คณะกรรมการชุดนี้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยระหว่างทหารบกกับทหารเรือมากกว่าที่จะทำการสอบสวนเพื่อจับผิดทหารเรือที่มีส่วนในการกบฏ พิจารณาจากการที่พลโทหลวงเสนาณรงค์ ประธานกรรมการแจ้งว่า "ผลของการสอบสวนปรากฏว่ามีความพอใจกันทั้ง ๓ ฝ่าย แต่มีความคิดเห็นขัดแย้งกันบางอย่างที่เปิดเผยไม่ได้"

๑.๒ สภากลาโหมได้มีการประชุม เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงวิธสาเหตุของการปะทะกันด้วยอาวุธ ระหว่างกองทัพบกและกองทัพเรือ โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เข้าร่วมประชุมด้วย พร้อมทั้งรัฐมนตรีกลาโหมทั้ง ๓ ฝ่าย คือ พลโทหลวงชาทินกรบ พลเรือตรีหลวงพลสินธุชวานิติ พลอากาศตรี

สยามนิกร, วันอังคารที่ ๑ มีนาคม ๒๔๙๒

สุภาพบุรุษ, วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๔๙๒

หม่อมเจ้ารังษิยากร อากาศกร รวมทั้งพลเรือโทสินธุ์ กมลนาวิน แม่ทัพเรือ พลโทอิน จัฒระวัฒน์ ผู้บัญชาการทหารบก และพลเรือตรีทหาร จ่าหิรัญ ผู้บัญชาการกองพลนาวิกโยธินสี่พัน

ในการประชุมครั้งนั้น พลเรือตรีทหาร จ่าหิรัญ ได้แจ้งการกระทำของทหารเรือว่า กองทัพเรือหน่วยชลบุรีและอีกหลายหน่วยในความบังคับบัญชา ได้ยื่นคำแถลงประกาศวิญวาท มีรณทูลหนึ่งดูขึ้นทำการจับอาวุธก่อการจลาจล จึงโดยยกกำลังบางหน่วยเพื่อเข้าสมทบการปราบจลาจล เพื่อประเทศชาติเท่านั้น ส่วนกรณีว่าเอกซัสี สินธุ์โสภณ ทำการประกาศทางวิทยุของสัตตยานุเคราะห์เรือ ให้ทหารเรือแก่ทหารบกตั้งแถวแล้วนั้น พลเรือตรีหลวงพลสินธุวานันท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม ให้ความเห็นเป็นการแก้แค้นว่า "การกระทำนี้ ทางกรมไม่ได้ถือว่าเป็นความผิด การโฆษณาของ น.อ.ซัสี ก็กล่าวเฉพาะวงการทหารเรือ เพียงเพื่อขอความเป็นธรรมและความเห็นอกเห็นใจเท่านั้น"

แม้ว่าคำแก้ตัวของฝ่ายทหารเรือ จะไม่สามารถให้ความกระจ่างเพียงพอในกรณีการปะทะกับทหารฝ่ายรัฐบาล แต่เนื่องจากคณะรัฐประหารต้องการหลีกเลี่ยงการขัดแย้งกับทหารเรือโดยตรง ผลของการประชุมจึงปรากฏว่าไม่สามารถชี้ขาดลงไปได้ จึงได้แต่เพียงลงมติรับรองให้ทัพของชาติทั้ง ๒ ร่วมมือกันอย่างไรก็ดีจัดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^๓ พร้อมทั้งนั้นได้ออกแถลงการณ์ใจความว่า^๔

บัดนี้ ได้รับรายงานจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ เวลา ๑๘ นาฬิกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพร้อมด้วยรัฐมนตรีช่วยว่าการ รัฐมนตรีสั่งราชการ ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ และผู้บัญชาการทหารอากาศ กับผู้บังคับบัญชา

- ^๑ สุภาพบุรุษ, วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๖
- ^๒ สยามนิกร, วันที่ ๓ มีนาคม ๒๔๘๖
- ^๓ สุภาพบุรุษ, วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๘๖

^๔ ไทยนอย (นามแฝง), จลาจล ๒๔๘๖ (พระนคร: โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ, ๒๔๘๖), หน้า

ที่ขึ้นทรงต่อกระทรวงกลาโหม ได้ทำการประชุม ณ ที่สภากลาโหม ผู้บัญชาการทหารทั้งสามกอง
ทัพได้รับรองด้วยความสุจริตใจในที่ประชุมไว้ดังต่อไปนี้

๑. จะใช้กำลังทหารของชาติ ทำการต่อสู้เพื่อประโยชน์ของชาติและประชาชนส่วนรวมเท่า
นั้น จะไม่ใช้กำลังทหารของชาติทำการต่อสู้เพื่อประโยชน์ของชน และประโยชน์ของบุคคลอื่นเป็น
อันขาด

๒. หน่วยทหารของกองทัพและกองทัพเรือที่เกิดขึ้นมาจากต่างจังหวัด จะโคกดับที่ตั้งปกติ
ให้เสร็จสิ้นก่อนวันที่ ๗ มีนาคม ๒๔๘๒ เวลา ๑๘ นาฬิกา

๓. ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป การปราบปรามการจลาจลให้เป็นหน้าที่ของตำรวจ ถ้าเหตุการณ์
นั้นได้ขยายตัวกว้างขวาง และจำเป็นต้องใช้กำลังทหารทำการช่วยเหลือทหารจะเข้าทำการช่วย
ปราบปรามการจลาจลได้ต่อเมื่อรัฐบาลอนุมัติความจำเป็น

ฉะนั้น จึงขอแต่งตั้งให้ท่านทั้งหลายทราบทั่วกัน เพื่อให้หมกพระวงทวงโย และ ณ โอกาสอัน
เป็นศุภมงคลนี้ ข้าพเจ้าในนามของรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และขอกล่าวในนามของที่
นั่งประชาชนทั้งหลาย ขอแสดงความปลื้มปิติยินดีต่อพี่น้องทหารของชาติ ในอันที่จะรักษาออกคง
๓ มีนาคม ๒๔๘๒ ดังกล่าวมานั้น จึงจะนำตราขรมเย็นเป็นสุมาสู่ประเทศชาติและประชาชนและ
ขอความเจริญจงมีแก่กองทัพของชาติตลอดไป

๓.๑ พลโทอิน จุฑะวัตน์ ได้ขอร้องประชาชนและทหารทุกกองทัพให้ละเว้นการวิจารณ์
ทหาร เพื่อรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกองทัพ ทั้งยังได้ออกคำสั่งแจ้งในทำนองที่ขอร้องให้ทหารบกสงบ
ใจลงบ้าง ตามข้อความตอนหนึ่งว่า

โดยที่เมื่อการจลาจลเกิดขึ้นในจังหวัดพระนคร เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๒ จนเป็นเหตุให้
ทหารกับทหาร เรือบางส่วนในอาวุธต่อสู้กัน ด้วยความเข้าใจผิด เกือบสำเร็จผลสมความมุ่งหมาย
ของฝ่ายก่อกองการจลาจล แต่บัดนี้เหตุการณ์นั้นก็ใหญ่กระฉับและสงบลง นับว่าภาวะการณ์ได้เข้าสู่

สยามนิกร, วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๔๘๒

ชั้นปกิแล้ว โดยความสามารถของรัฐบาลและความเข้าใจอันดีต่อกัน ระหว่างผู้มีอำนาจชั้นผู้ใหญ่
ของแต่ละกองทัพ

แต่อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้ามาพิจารณาเห็นว่า จำเป็นที่จะต้องเร่งปรับความเข้าใจให้ทหารบก
ทุกชั้นตลอดถึงนายสิบ พลทหารทุกคนได้ปรับปรุงจิตใจที่ได้รับความกระทบกระเทือนในครั้งนี้ ให้
บริสุทธิ์ผ่องใสขึ้นบางตามสมควร...

นอกจากนั้น จอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้ออกแถลงการณ์ ปฏิเสธข่าวเกี่ยวกับขบวนการ
คณะรัฐประหารและรัฐมนตรีบางนายจะหาทางปลดหรือหาทางกำจัดนายทหารเรือ ด้วยวิธีการใด ๆ
โดยกล่าวว่าไม่มีมูลแห่งความจริง

๖ เป็นที่น่าสังเกตว่า การโกลดเกลียดของฝ่ายคณะรัฐประหารดังกล่าวนี้ ไม่สามารถแก้ปัญหาที่
เป็นสาเหตุแห่งความไม่พอใจของทหารเรือได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะนอกจากทหารเรือจะไม่พอใจ
คณะรัฐประหารในเรื่องความเหลวแหลกของบุคคลในคณะรัฐบาลซึ่งต่างฝ่ายต่างแก่งแย่งชิงดีกันแล้ว
ทหารเรือยังไม่ต้องการให้ฝ่ายทหารบกเข้าเดนมการเมืองอย่างเต็มที่ โดยที่กลุ่มผู้นำในขณะนั้นทุ่มเท
ความคิดเกือบทั้งหมด ไปในทางที่จะแสวงหาความมั่นคงและรักษามลประโยชน์ส่วนตัวไว้เป็นสำคัญ
ความไม่พอใจในการบริหารงานของรัฐบาลดังกล่าวนี้เอง เป็นสาเหตุใหญ่ที่นำไปสู่การกบฏของฝ่าย
ทหารเรือในเวลาต่อมา

ดังนั้น นอกเหนือไปจากการแสดงออกอย่างเปิดเผยต่อประชาชนของฝ่ายรัฐบาลในลักษณะ
พยายามประนีประนอมกับทหารเรือดังกล่าวข้างต้นแล้ว ทหารบกซึ่งมีอิทธิพลมากที่สุดในคณะรัฐประหาร
จึงพยายามที่จะจำกัดกำลังทหารเรือให้ลดลงอย่างเจียม ๆ แมว่านายกรัฐมนตรียะแถลงต่อสื่อมวลชนว่า
ไม่มีการกำจัดทหารเรือด้วยวิธีการใด ๆ แต่ก็ปรากฏว่าพลเรือตรีทหาร สำหรัญ ผู้บังคับการกรมนาวิกโยธิน
ถูกส่งย้ายไปสำรองราชการกรมเสนาธิการทหารเรือ และหลังจากนั้นการกุมเชิงกันไ้ระหว่างผู้บังคับ
บัญชาชั้นสูงของฝ่ายกองทัพบก กับผู้บังคับบัญชารัฐบาลชั้นสูงฝ่ายทหารเรือ ได้ยิ่งผลให้มีการเตรียมพร้อมใน

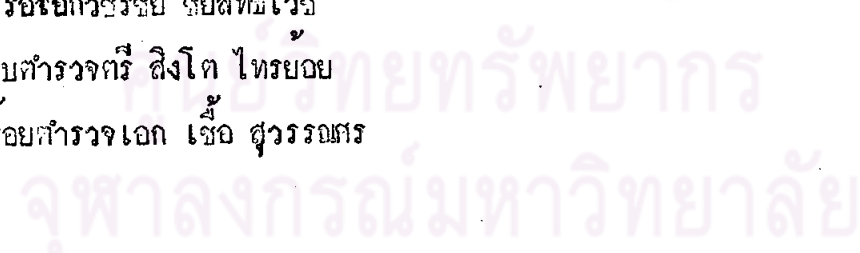
บริเวณทองเรือรบ มีการจัดตั้งกำลังหมู่รบจากกำลังทางเรือฝึกซ้อมทำการรบแบบกบฏตลอดเวลา

๒. การกวาดล้างนักรบเวียงฝ่ายต่อต้านเฉพาะกลุ่มพลเรือนที่สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์

เป็นเรื่องปกติที่จะมีการจับกุมผู้ต่อต้าน ภายหลังจากที่ฝ่ายหนึ่งได้รับชัยชนะในการต่อสู้ทางการเมือง แต่รัฐบาลชุดคณะรัฐประหารโลกกระทำการ "กวาดล้าง" ฝ่ายต่อต้านโดยปราศจากการคำนึงถึงกฎหมายและกติการวม ตลอดจนมนุษยธรรมโดยสิ้นเชิงในสมัยคณะราษฎรนั้น แม้ว่าการจับกุมเพื่อกวาดล้างฝ่ายตรงข้ามเป็นไปด้วยการใช้ "อำนาจเป็นธรรม" รุนแรงเพียงใดก็ตาม ก็เป็นการกระทำโดยเปิดเผยและอ้างอิงด้วยกฎหมายอยู่ เช่น การกระทำที่ผิดพระราชบัญญัติป้องกันรัฐธรรมนูญ เป็นต้น แม้แต่การยิงเป้าจำเลยทั้ง ๑๘ คนที่ห้องทนายในคดีกบฏ ก็ยังมีศาลพิพากษาพิจารณาคดี ส่วนวงการได้ส่วนได้รับการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีโอกาสแสดงข้อเท็จจริงจารึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ แยกไว้ในสมัยคณะรัฐประหาร ได้มีการขจัดกวาดล้าง "ฝ่ายค้าน" ยิ่งกว่าสมัยคณะราษฎรหลายเท่า การเสนอเหตุการณ์เกี่ยวกับการกวาดล้างฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลต่อไปนี้จะพิสูจน์ให้เห็นว่าข้อความที่กล่าวนั้นเป็นความจริง

ในชั้นแรก กองบัญชาการปราบจลาจลได้มีคำสั่ง ให้ปิดประกาศจับทั่วราชอาณาจักร รวม ๑๘ นาย คือ^๑

- ๑. นายปรีดี พนมยงค์
- ๒. เรือเอกวัชรชัย ทัยสิทธิ์เวธ
- ๓. สิบตำรวจตรี สิงโต ไทรยอย
- ๔. ร้อยตำรวจเอก เรือ สุวรรณธร

^๑ มินัส จารุกา, เมือข้าพเจ้าเจอจอมพล (พระนคร: อนุฤตการพิมพ์, ๒๕๐๒), หน้า ๓๐-๓๓

^๒ สุริน ทัศนิกุล, ผลสะท้อนรัฐประหาร ๒๕๕๐, เรื่องเดิม, หน้า ๑๖๖

^๓ สุภาพบุรุษ, วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๐

๕. ร้อยตำรวจเอก สมศักดิ์ พัวเวร
๖. พลตรี สมบูรณ์ ทรามุสิก
๗. คร.ทวี ตะเวทิกุล
๘. นายประสิทธิ์ คูติกานนท์
๙. นายพุด พุกกระวีกัน
๑๐. นายปราโมช พิงสุนทร
๑๑. หลวงอรอดสารประสิทธิ์
๑๒. นายไสว สุทธิพิทักษ์
๑๓. ร้อยตรี นาม วุฒิกากัย
๑๔. นายเนือง สุขพุด
๑๕. ร้อยตรีอำนาจ สุวรรณกิจบริหาร
๑๖. นายอัครัม รองเคจร
๑๗. นายจำรัส สืบพิทักษ์
๑๘. พลเรือตรี ตั้งวร สุวรรณศัพท์

จะเห็นได้ว่า การลาตัวบุคคลที่หัวหน้ากรณีนั้น มุ่งเฉพาะกลุ่มนักการเมืองพลเรือนฝ่าย นายปรีดี พนมยงค์ เท่านั้น เพราะเหตุว่าการเมืองในขณะนั้น กลุ่มของจอมพล ป.พิบูลสงคราม และ คณะรัฐประหาร ได้รวมกลุ่มกับพรรคประชาธิปัตย์ของนายควง อภัยวงศ์ ชั่วคราว ในการจับคู่ของ สังกัดในคดีกบฏวังหลวง ปรากฏว่าได้พยายามจับกุมบรรดาคณะที่รัฐมนตรีและนักการเมืองสมัย นายปรีดี พนมยงค์ มีอิทธิพลอยู่ เช่น นายเกื้อน มุนนาค นายวิจิตร คูติกานนท์ นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ นายจำลอง ดาวเรือง นายเที่ยง ศิริขันธ์ นายถวิล อุดล นายจิต เวสประสิทธิ์ นายทองเปลว ชลภูมิ และนายเขื่อน พานิชวิทย์ เป็นต้น และในขณะเดียวกันฝ่ายรัฐบาลก็ได้ถือ โอกาสกล่าวกลางข่าวจีนที่อยู่ในข่ายสงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์ โดยการ "กวาดจับ" ชาวจีนที่เป็น

คอมมิวนิสต์และมีหลักฐานว่าจะก่อวินาศกรรมประมาณ ๑๐๐ คน โดยที่ในการจับกุมผู้กองส่งสัยหลายรายเป็นการจับโดยไม่มีหลักฐานแน่แน่นอน ส่วนใหญ่จับส่งสัยเพื่อหาหลักฐานเอาภายหลัง เจน จับแม่จันทรายกาแพในวัง พวกไทยยาม พอดคามูมีทรัพย์ เจน นายเขยะบิง แซ่โก้ว และนายธูทอง เชาว์ธวานิด เป็นคน

เมื่อได้จับกุมผู้กองส่งสัยมาแล้ว ฝ่ายสอบสวนก็จะพยายามสร้างหลักฐานหรือขมขู่ผู้กองหาให้การรับสารภาพ หรือแม้กระทั่งการกันผู้กองหาทางกณีให้เป็นพยานโจทก์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่ทนายฝ่ายจำเลยได้แสดงในคดีกบฏวังหลวงตอนหนึ่งว่า ในการจับกุมนี้มีการกักขังเพื่อให้ยอมให้การเป็นพยาน บางคนเมื่อยอมเป็นพยานแล้วยังกักขังต่อไป จนให้การคอศาลเสร็จจึงปล่อย และเมื่อไม่ยอมเป็นพยานก็เอาเป็นจำเลย เจน นายขุนเฒ่า โอดทอง นอกจากนี้ยังให้เงินเป็นสินจ้างแก่ผู้ยอมเป็นพยานด้วย โดยเฉพาะกรณีสืบตำรวจโทสิงโต ไทรย้อย ซึ่งเดิมเป็นคนสนิทของนายปรีดี พนมยงค์ และได้หลบหนีตามนายปรีดี ออกนอกประเทศไปตั้งแต่เกิดรัฐประหาร ๒๔๙๐ ซึ่งนับว่าราชการการไปประมาณมีเศษ ครั้นกลับมาพร้อมกับนายปรีดี และยังเป็นผู้ลงมือกระทำการต่อสู้กับทหารรัฐบาลในวังหลวงอีกด้วยนั้น ฝ่ายสอบสวนได้สามารถกันตัวไว้เป็นพยานได้ ปรากฏว่าโคกดับเขารับราชการใหม่อีกตลอดจนให้ต่อเวลาราชการย้อนหลังติดต่อกันถึงยกเบิกเงินเดือนย้อนหลังให้ในอัตราเงินเดือนเท่าเดิม เป็นกรณีให้เห็นได้ชัดถึงการให้สินจ้างแก่พยานและเป็นการยืนยันถึงคำแถลงของทนายฝ่ายจำเลยเป็นอย่างดี

นอกจากคำแถลงของทนายจำเลยแล้ว กรณีการสอบสวนพลตรีเนตร เขมะโยธิน ซึ่งถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีกบฏ ๑ ตุลาคม ก็เป็นการยืนยันถึงวิธีการของเจ้าหน้าที่สอบสวนได้ดี พลตรีเนตร เขมะโยธิน ได้ให้การในศาลตอนหนึ่งว่า "ขณะที่ทำการสอบสวนนั้น พันตำรวจตรีเฒ่า ศรียานนท์ ควัก

๑ สว่าง ดานเหนือ, เรื่องเดิม, หน้า ๓๔๕

๒ บันทึกแถลงการณ์นายฝ่ายจำเลย คดีกบฏวังหลวง, เรื่องเดิม

ปีนอกมายังกระป๋องและพุท... บางเจนน..."

นอกเหนือไปจากการถูกทหารอุทธรณ์ขนาดวิกัลจรีนแล้วก็มีภารกิจที่นักการเมืองฝ่ายตรงข้ามอย่าง
ทหารเป็นประวัติการณ เริ่มค้นคว้าอดีตรัฐมนตรี ๔ นาย ซึ่งถูกขอลาคดีกบฏวังหลวงนั้น ถูกนำจากโรง
พักทาง ๆ ในวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๑๒ เพื่อนำไปฝากขังที่สถานีตำรวจบางเขน แต่เมื่อถึงถนนพหลโยธิน
ระหว่างหลักกิโลเมตร ๑๔ - ๑๕ ได้ถูกยิงทิ้งอย่างทารุณ ตามที่ได้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ใน
สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผลการสอบสวนพบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ทำการยิงทิ้งผู้ต้องหาอย่าง
ทารุณ ตามที่แพทย์ได้บันทึกรอยกระสุนของทั้ง ๔ ดังนี้

๑. นายอวิธ อุดด อดีตสมาชิกวุฒิสภา รุกระสุนที่ข้อมือซ้าย ๓ รุ ขอดอกขวา ๑ รุ แขน
ขวา ๔ รุ กิ่งงูอก ๑ รุ เหนือริมฝีปากซ้าย ๑ รุ หน้าแดงซ้าย ๓ รุ เหนือเข่าขวา ๑ รุ ขมับขวา ๑
รุ หลังสับักบ่าซ้าย ๑ รุ ที่ระยะคานซ้าย ๑ รุ

๒. นายจำลอง ดาวเรือง อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ไหลขวา ๑ รุ กอ ๑
รุ ไพลาราชซ้าย ๑ รุ ทะลุออกทางหลังที่ระยะ ๑ รุ

๓. นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม หน้าอก ๑ รุ ขมับ
ซ้ายทะลุขวา ๑ รุ ไหลขวา ๑ รุ แขนขวาหัก

๔. คร.ทองเปลว รุดภูมิ ข้อมือซ้ายขวาทะลุ ไหลขวา ๑ รุ กอ ๑ รุ สี่ข้างซ้ายทะลุขวา
เหตุผลที่เจ้าหน้าที่สังหารนักการเมืองทั้ง ๔ คนนั้นเนื่องจาก "ผู้ตายเป็นนักการเมืองคน
สำคัญในพรรคฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลในสมัยนั้น ผู้ตายถูกจับกุมตองหวาเป็นกบฏก่อรัฐบาด แล้วถูกรับ
ตัวจากที่คุมขังพาไปกำจัดเสียตามความประสงค์ของผู้เมืออำนาจขณะนั้น"

^๑ ฟรีเพรสส์ (นามแฝง), นักการเมืองส่ามกัก (ธนบุรี : เสรีบรรณกิจ, ๒๕๑๓), หน้า ๒๒๕

^๒ พ.อรุณฤกษ์ (พยางค์ อรุณฤกษ์), ยุคปฏิวัติ (พระนคร: มิตโรไทยการพิมพ์, ๒๕๐๔), หน้า ๑๔๘ และสว่าง ลานเหนือ, เรื่องเดิม, หน้า ๓๔๖ - ๓๔๗

^๓ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๐๐๘/๒๕๐๔

หนังสือพิมพ์ทางออกโฟสต์ เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวในระบอบนั้นที่กล้าลงข่าวการสังหารนักการเมืองอย่างไม่เกรงกลัวว่า "สามัคคีธรรมมนตรีถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยิงตาย" และยังวิจารณ์ต่อไปอีกว่า "ในค่านกฎหมาย ไม่ทราบว่าคนเหล่านั้นมีความผิดในฐานะอะไรบาง แต่เรื่องนี้มีศาลและผู้พิพากษาที่จะทำการพิจารณาตัดสินอยู่แล้ว ดังนั้นความตายของเขาจึงก่อให้เกิดความหวาดเสียวและพริ้งเพริก... คดีของเขาถูกพิจารณาโดยไปเป็นไม่ใช่โดยผู้พิพากษาหรือตุลาการ" ผลก็คือได้มีการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์อย่างเข้มงวดในเวลาต่อมา

นอกจากนี้การเมืองคนสำคัญก็ถึงคราวแล้ว พันตำรวจเอกบรรจงศักดิ์ ฐิพเป็นสุภ สังกัดกองบัญชาการสอบสวนกลาง ซึ่งวิหุฝ่ายกบฏประกาศก่อกบฏให้ตำรวจตำแหน่งผู้บังคับการสันติบาลนั้น ก็ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยิงเสียชีวิตขณะเขาทำการจับกุม และ ดร. ทวี ตะเวทีกุล อธิการมนตรีสมัยนายปรีดี พนมยงค์ และเป็นอธิการบดีพรรคประชาชน ก็ถูกยิงเสียชีวิตโดยเจ้าหน้าที่ตามจับ ที่จังหวัดสมุทรปราการ

แม่แตงผู้ไม่เขลาชาญกว้างขวาง แต่เคยเป็นผู้สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ ก็ถูกกำจัดในระยะนั้นด้วย ตามคำพิพากษาคดีสังหารนายเทียน ศิริจันทร์ และพรรคพวก พยานใดกล่าวถึงวิธีการฆ่าอย่างทารุณของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ในตอนกลางคืนได้มีการจุดหุ้มไว้อีกแล้ว จึงนำศพ ๕ ห่อไปเผาในเวลากลางคืน เผาแล้วเอาหินกลบไว้ในหลุม" และ "สาเหตุแห่งการฆ่า ผู้ตายทุกคนไม่ปรากฏว่าเคยมีสาเหตุโกรธแค้นกับเจ้าเลยคนใด โดยเฉพาะนายเทียน ศิริจันทร์ เป็นนักการเมือง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับเลือกตั้งติดต่อกันทุกสมัยเป็นเวลาช้านาน สังกัดพรรคสหชีพ ซึ่งมีแนวนโยบายการสหกรณ์เป็นสิ่งสำคัญ และมีบุคคลภายนอกวงการของพรรคอาจคิดว่า เป็นพวกที่นิยมคอมมิวนิสต์ได้ สมาชิกพรรค

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรีเพรสส์ (นามแฝง), เรื่องเดิม, หน้า ๒๒๘

๒ กทาคำ (นามแฝง), ข่าวบุคคลสำคัญ (พระนคร: โอเคียนการพิมพ์, ๒๕๐๓), หน้า ๓๘๑

สหภาพเคอราฟมีถือนายปรีดี พนมยงค์ ดูอาจารย์...

การกวาดล้างอย่างรุนแรงและเห็นอกุฎหมายของคณะรัฐประหาร ซึ่งแตกต่างกับกาวตอสูกับระหว่างบุคคลในคณะราษฎรเท่านั้น สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากความแตกต่างด้านพื้นฐาน ความคิด ของกลุ่มผู้นำทั้ง ๒ ฝ่าย กล่าวคือคณะบุคคลในคณะรัฐประหารอาจเรียกได้ว่าเป็นบุคคล "หน้าใหม่" ในวงการเมืองระบบทหาร บุคคลเหล่านี้ค่อย ๆ เข้าแทรกซึมและเข้ายึดครองบทบาทของการเป็นผู้นำของฝ่าย "หน้าเก่า" จนหมดสิ้น ในด้านอุดมการณ์นั้น กลุ่มคณะรัฐประหารก็ต่างกับทหารในคณะราษฎร กล่าวคือ คณะราษฎรส่วนมากนั้น นายทหารได้รับการศึกษาระดับสูงจากยุโรป อันได้แก่ ฝรั่งเศสและเยอรมัน บุคคลเหล่านี้มีแนวความคิดหนักไปในทางเสรีนิยมและประชาธิปไตย เนื่องจากได้เคยเรียนเคยเห็นระบบการปกครองของฝรั่ง ส่วนผู้นำทหารฝ่ายคณะรัฐประหาร มีภูมิหลังทางการศึกษาคึกกับทหารคณะราษฎร โดยเฉพาะตรงที่มิได้เป็น "นักเรียนนอก" และมิได้เป็น "ปัญญาชน" ของฝ่ายทหาร เป็นนักอนุรักษ์นิยมมากกว่า และที่สำคัญคือไม่เคยประกาศตัวว่าจะอุทิศชีวิตเพื่อประชาธิปไตย เหมือนบุคคลการ ๒๔๗๕ ทั้งนี้เมื่อประกอบกับการที่จอมพล ป.พิบูลสงคราม ไม่ได้เป็นผู้นำที่มีอำนาจเด็ดขาดเช่นเคย คณะรัฐประหารจึงสามารถดำเนินการกวาดล้างฝ่ายตรงข้าม โดยไม่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพพื้นฐาน โดยเฉพาะสิทธิในร่างกายและชีวิต อันเป็นหลักเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งของ การปกครองในระบบประชาธิปไตย

การไร้ความรุนแรงในการปราบปรามฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ไม่เพียงแต่จะทำให้ฝ่ายตรงข้ามอยู่ในความสงบใจอย่างเด็ดขาดเท่านั้น แต่ได้ยังยลให้เกิดความหวาดกลัวในหมู่ประชาชนทั่วไปอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ทำดาญกฎหมาย ก็คือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีหน้าที่รักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายนั่นเอง แม้แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะได้อธิบายแสดงความคิดเห็นในการกระทำของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ก็ยังกล่าวอธิบายในลักษณะที่เกรงอกเกรงใจฝ่ายบริหาร เป็นอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากการอธิบาย

กมล สมวิเชียร, กร., "ทหารไทยในรอบ ๒๕ ปี", สังคมศาสตร์ปริทัศน์, ปีที่ ๕ (๖ ธันวาคม ๒๕๑๔), หน้า ๑๕ - ๑๖

แสดงความวิตกแทนประชาชนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอความไว้วางใจของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๒ ดังต่อไปนี้

ในการพิจารณาในที่นี้ เรื่องนั้น คือเรื่องสื่อคือรัฐมนตรีทดวงแล้วมานั้นได้ถูกยิงตายที่บางเขน ข้าพเจ้าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสื่อคือรัฐมนตรีนั้น หรือไม่มีผลประโยชน์อะไรเลย ข้าพเจ้าจำเป็นที่จะต้องพูดด้วยความเห็นแก่มนุษยธรรม เพื่อเห็นแก่บ้านเมือง ซึ่งเฉพาะอย่างยิ่งจะมีผลกระทบกระเทือนใด เรื่องที่กล่าวมานั้นเป็นเรื่องที่ออกจะรุนแรง และเป็นเรื่องที่สนใจแก่ประชาชน แต่ว่าเรื่องนั้นก็ไต่เงียบหายไป ทำให้ผิดหวังสงสัยไต่ เพราะเหตุว่ามูลของเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่จะฟังกันแล้ว ก็รู้สึกว่ามีรสอีกกระอวนใจมาก ซึ่งไม่น่าจะเป็นตามนั้น นี่เรื่องเป็นเช่นนี้ ข้าพเจ้าอยากจะขอเรียนเพื่อประกอบเหตุ เพราะว่าการยิงตายในระหว่างทางก็ไม่น่าจะอ้างการที่ผู้แย่งจะทำการแย่งชิงนั้นไม่ไรคดีที่จะเอาไปตั้งที่สถานีบางเขน และสถานีตำรวจบางเขนก็เป็นสถานีเล็ก ๆ และเปลี่ยว ๆ ก็ไม่เหมาะสมที่จะเป็นที่คุมขังของผู้กระทำผิดทางการเมือง และน่าจะขังไว้ในพระนครซึ่งมีทหารด้อมอยู่ และการขังก็ขังรวมกันไว้ทั้งสี่คนเช่นนี้ ข้าพเจ้าเข้าใจว่านักการทหารหรือนักการเมืองที่แท้จริงก็คงไม่มีความเห็นในการที่จะให้ขังร่วมกัน เพราะฉะนั้นก็น่าจะเป็นอย่างนี้ ขอรายที่สุดก็เป็นการเผด็จการอย่างประหลาด ที่คนที่มาทำการแย่งชิงผู้ต้องหาในหมู่คนกดับปลดคกภัย แต่ผู้ต้องหาถูกยิง โดยเจ้าหน้าที่ไม่มีผู้มาจับอะไรเลย ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเขาที่เรื่องที่เกิดขึ้นนั้น เป็นที่วิพากษ์ของประชาชน ประชาชนมีความวิตกและมีความเป็นห่วง กัดวเกรง คือกัดว่าอย่างไร กัดว่าตำรวจจะยิงถึง ขอนข้าพเจ้ารู้สึกเป็นห่วงไปในเกียรติศักดิ์ของตำรวจจะเสื่อมหมองไป

๓. รัฐบาลเตรียมการปราบปรามจลาจลอย่างรัดกุมยิ่งขึ้น

แม้ว่ารัฐบาลจะได้ออกแถลงการณ์อย่างเป็นทางการว่า ในการปราบปรามจลาจลที่เกิดขึ้นนั้น มอบให้ฝ่ายตำรวจเป็นผู้ดำเนินการปราบปรามโดยตลอด ยกเว้นเหตุการณ์โดยชายตัวกว้างขวางออก

ไปทหารจึงจะเอาชนะได้ แต่ในทางปฏิบัตินั้น ทั้งฝ่ายทหารบก และตำรวจทางก็เตรียมพร้อมสำหรับการปราบปรามจลาจลอยู่เสมอ โดยที่ทหารบกได้กำหนดแผนยุทธการที่ ๓ ซึ่งเป็นแผนการสู้รบเฉพาะหน้า เมื่อมีพระบรมราชโองการให้เคลื่อนกำลังและใช้กฎอัยการศึกเฉพาะที่ใด แผนการรบนี้ตัวผู้บังคับบัญชาและนายทหารก็บังคับบัญชาที่จะปฏิบัติภารกิจให้เป็นไปตามแผน ตลอดจนจุดที่จะทำการใดกำหนดไว้เรียบร้อยแล้วในแผนดังกล่าว

ส่วนกำลังฝ่ายตำรวจ ได้กำหนดแผนเนเรศวรหรือแผนยุทธการที่ ๕ เพื่อใช้ในการปราบจลาจลโดยเฉพาะ โดยกำหนดรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

๑. สถานการณ์ฝ่ายจลาจล เมื่อมีเหตุอันไม่สงบเกิดขึ้นภายในจังหวัดพระนครและธนบุรี ฝ่ายจลาจลน่าจะของลุกลามกำลังไว้ในบริเวณต่าง ๆ ดังนี้

จังหวัดพระนคร บริเวณตำบลดอนเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กองสัญญาเขตทหารเรือ ท่าเรือคลองเตย บริเวณเส้นทางถนนกรุงเทพฯ - สมุทรปราการ

จังหวัดธนบุรี ระหว่างพื้นที่ของสถานีตำรวจบางกอกน้อยและสถานีตำรวจบางกอกใหญ่ต่อกัน ในเขตของทหารเรือ และตามเส้นทางถนนประชาธิปไตย ถนนอิสราภาพ ถนนเทิดไทย

การปฏิบัติของฝ่ายจลาจลอาจเข้ายึดสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในราชการ ตามที่ฝ่ายเราได้รักษาไว้ตามแผน ๒ และทำขบวนการที่สำคัญ ๆ ในจังหวัดพระนคร เพื่อพยายามตรึงกำลังของฝ่ายเรา และใช้กำลังส่วนใหญ่เคลื่อนที่มาตามเส้นทางต่าง ๆ ดังนี้

ก. ทางบก จังหวัดพระนครตามเส้นทางถนนกรุงเทพฯ - สมุทรปราการ

จังหวัดธนบุรี ตามเส้นทางถนนประชาธิปไตย สพานพระพุทธรูปยกฟ้า

ข. ทางน้ำ ตามลำน้ำเจ้าพระยา ขึ้นท่าเรือคลองเตย และตามท่าเรือที่สำคัญ

๒. หน้าที่ของกรมตำรวจ มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามฝ่ายจลาจลโดยมีแผนปฏิบัติดังนี้ ในขั้นต้นส่งกำลังเข้ายึดสถานที่สำคัญต่าง ๆ ให้อยู่ในกำมือ แล้ววางกำลังตรึงไว้เพื่อรอฟังคำสั่งของ

รายละเอียดใน "แผนยุทธการที่ ๕ หรือแผนเนเรศวร", จากวารสารตำรวจ (ฉบับพิเศษ) วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔, หน้า ๗ - ๒๐

รัฐบาล ตามมติของคณะกรรมการรักษาการกลางต่อไป ซึ่ง เป็นหน้าที่ของกรมตำรวจจะกองปฏิบัติการใน การควบคุมสถานการณ์ และรักษาความสงบแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร

๓. เปรียบเทียบการของกรมตำรวจ กรมตำรวจได้ตกลงใจวางกำลังป้องกันเป็น ๒ แนวดังนี้

คือ

แนวที่ ๑ ตามแนวคลองหลอดคั้งแยปากคลองตลาด ท้ายวังหน้า ผ่านสะพานผ่านพิภพลีลา สะพานเฉลิมศรี สะพานข้างโรงสี สะพานมอญ สะพานเจริญราษฎร์ จนถึงปากคลองตลาด

แนวที่ ๒ ตามแนวสี่แยกบางลำภู สะพานเฉลิมวันชาติ สะพานผ่านฟ้า สะพานสำราญราษฎร์ สี่แยกมนัสศรี สะพานกษัตริย์ศึก สะพานตลาดเจริญผล สี่แยกปทุมวัน สี่แยกราชประสงค์ สะพานเฉลิมโลก สถานีรถไฟมักกะสัน

นอกจากนี้ ได้กำหนดตำบลสำคัญ ๆ ที่ต้องยึดไว้ในกำมือ เมื่อเกิดจลาจลขึ้นโดยละเอียด ตลอดจนหน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติการ

พิจารณาการกำหนดแผนการข้างต้นจะเห็นว่า การกำหนดจุดสำคัญ ๆ ในการจลาจลที่จะเกิดขึ้นนั้น ฝ่ายตำรวจได้พิจารณากำหนดตามบริเวณที่เกิดการต่อสู้ หรือเป็นแหล่งกำลังของฝ่ายกองการกบฏวังหลวง โดยเฉพาะบริเวณของฝ่ายทหารเรือ และเส้นทางที่กำลังของทหารเรือจะดำเนินมาได้ เป็นสำคัญ

เหตุผลในการเตรียมกำลังปราบปรามของฝ่ายตำรวจและทหารบกอย่างจริงจังนั้น นอกเหนือไปจากเตรียมการเพื่อปราบการก่อกองจลาจลที่จะเกิดขึ้น ให้ได้ผลอย่างรวดเร็วแล้วนั้น เหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ความไม่ไว้วางใจกันระหว่างจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้นำด้านทหารบก กับ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ผู้นำฝ่ายตำรวจ ซึ่งทำให้พลตำรวจเอกเผ่า สร้างกรมตำรวจให้แข็งแกร่ง เข้มฐานมาเป็นกองทัพตำรวจโดยอาศัยสถานการณ์ความวุ่นวายของประเทศในขณะนั้นมาอ้าง โดยเฉพาะหลังจากกบฏแมนฮัตตันแล้ว พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ได้เสริมสร้างกำลังตำรวจโดยจัดตั้งกองตำรวจรถถังและกองพันตำรวจเสือคำชะโนด นอกจากนี้ยังได้ฝึกฝนตำรวจมาเป็นชั้นอัศวิน แหวนทองคำและแหวนเพชร เพื่อให้ทัดเทียมกับกองทัพบก โดยมีผู้วิจารณ์พฤติการณ์ของกรมตำรวจใน

สมัยฉบับที่ตำรวจเผาไว้อย่างชัดเจนดังนี้

นักการเมื่อสอบถามถึงตำรวจฉบับนั้นว่า เป็นตำรวจการเมืองจนเกินไป นักการทหารอาจมองดูในทางที่ว่า ตำรวจกำลังจะเข้าเสมอในพฤติกรรมทาง ๆ ขึ้นมาเทียบเท่ากับกองทัพบก คนร้ายคนอื่นหวาดอาวามองดูตำรวจด้วยความหวาดกลัวในระบบการขอมและยิงยิงอย่างทารุณโหดร้ายแก่สำหรับประชาชนทั่วไปทางยังเห็นว่า ตำรวจคือความหวังเป็นที่พึ่งอันสุดท้ายของประชาชน ถ้าหากตำรวจไม่ลดความไม่สงบขึ้นเอง

ตลอดปี พ.ศ. ๒๕๕๕ อันเป็นปีแห่งความก้าวหน้าอย่างเร่งรีบ และก้าวไปไกลของกรมตำรวจนี้ ได้มีรายงานทาง ๆ อันแสดงให้เห็นว่ากรมตำรวจได้ "เบ่งขยาย" ตัวเองออกไปมากมายเพียงใด จนมีผู้เข้าใจและกล่าวกันว่า เมืองไทยใกล้กลายเป็นรัฐตำรวจ เป็นอาณาจักรแห่งความกลัวไปเสียแล้ว...

๔. ความแตกแยกภายในคณะรัฐประหาร

ในระยะหลังกับกว้างหลวงนั้น นอกจากความไม่ไว้วางใจกันระหว่างผู้นำฝ่ายทหารบกกับตำรวจแล้ว ความแตกแยกในคณะรัฐประหารได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดขึ้น จนกระทั่งกลุ่มนายทหารอาวุโสนอกประจำการได้ถูกจำกัดออกไป เหลือเฉพาะกลุ่มจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ โดยมีจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นแกนกลางเท่านั้น พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความแตกแยกของคณะรัฐประหารมีดังนี้

หลังจากการปราบปรามกับกว้างหลวงเรียบร้อยแล้ว หลวงกาจสงคราม รองผู้บัญชาการทหารบก ได้เขียนบันทึกโจมตีบุคคลในคณะรัฐประหารด้วยกันเอง จนกระทั่งจอมพล ป.พิบูลสงคราม สั่งห้ามเขียนและห้ามพูด

ต่อมาได้มีพระบรมราชโองการฯ ปลดพลโท หลวงเทวฤทธิ์พนังดิ๊ก ผู้บัญชาการทหารอากาศ

๑ เกียรติศักดิ์ (รายเดือน), กันยายน ๒๕๕๖

และประกาศตั้งพลโทพัน รณภากาศฤทธาภินิ แพน นอกจากนั้นพันเอกจุนกิลปศรัย เจ้ากรมรักษาคิน
แดนจึงเป็นผู้ใกล้ชิดกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม อย่างมาก ก็เกิดความขัดแย้งกับจอมพล ป. จนกระทั่ง
ถูกส่งปลดจากราชการ

ในวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๔๙๓ ทางราชการได้ทำการจับกุมบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่าจะกบฏปฏิวัติ
ในจำนวนผู้ถูกจับนั้น มีพลโท หลวงกาจสงคราม รวมอยู่ด้วย แลก็คือ พลโทหลวงกาจสงคราม ได้ถูก
เนรเทศออกนอกประเทศในวันรุ่งขึ้น กรณีถูกเนรเทศนี้ หลวงกาจสงคราม ได้เขียนบันทึกเปิดเผยว่า
ไม่ได้รับความเป็นธรรม ดังนี้

ควยเมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. (๒๔๙๓) นายกรัฐมนตรีได้โทรศัพท์ถึงข้าพเจ้าที่วังสวนกุ
หลาวว่า ขอให้มาประชุมที่ทำเนียบรัฐบาลเวลา ๑๔.๐๐ น. ครั้นข้าพเจ้าไปถึงทำเนียบแล้ว
พลตำรวจตรีเฒ่า ศรียามนท์ กับพรรคพวกประมาณ ๒๐ คน ถืออาวุธครบมือเข้ามาดอมหัวข้าพ
เจ้า...

การที่แม่แก่บุคคลในคณะรัฐประหารเอง เมื่อถูกระวางสงสัยก็ถูกจำกัดโดยไม่มีโอกาสต่อสู้ใน
ศาลยุติธรรมเช่นนี้ จึงเป็นเหตุให้สามารถสถาปนาแผนราษฎรจำนวนหนึ่ง เสนออยู่ที่กิติโสภา ขอให้นายกรัฐมนตรี
แถลงขอเท็จจริงในสภาว

ในกรณีเกี่ยวกับแผนการกบฏปฏิวัติเมื่อปลายเดือนมกราคม ๒๔๙๓ ซึ่งมีพลโทกาจ กาจสงคราม
รองผู้บัญชาการทหารบกพัวพันอยู่ด้วย จนถึงได้มีพระบรมราชโองการฯ ปลดพลโทกาจ กาจสง
คราม จากตำแหน่งรองผู้บัญชาการทหารบกแล้ว และในที่สุดปรากฏว่าถูกส่งตัวไปทางประเทศ
นอกจากนี้ปรากฏว่ามีการจับกุมบุคคลสำคัญในระยะนี้อีกด้วย ซึ่งประชาชนคนไทยที่เป็นเจ้าของ
ประเทศยังมีคนนอกเหตุการณ์ และเกิดความรู้สึกหวั่นไหวในเหตุการณ์ครั้งนี้ ประกอบทั้งความรู
สึกของประชาชนทั่วไปในขณะนั้น ดูประหนึ่งว่าโลกตกอยู่ใน "อาณาจักรแห่งการปฏิวัติ" ตลอดเวลา...

๑ สว่าง ดานเหนือ, เรื่องเดิม, หน้า ๓๕๖

๒ รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (วิสามัญ), ครั้งที่ ๑๒/๒๔๙๓

กล่าวโดยสรุป เหตุการณ์ภายหลังจากกบฏวังหลวงนั้น แมว่าคณะรัฐประหารจะสามารถปราบปรามฝ่ายกบฏลงไปได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนโคกवादาลงกลุ่มพลเรือนที่สนับสนุนนายปรีดี พนมยงค์ ไปได้อย่างราบคาบแล้วก็ตาม พฤติกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลที่มาที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า คณะรัฐประหารยังมีใจหันมาแก้ไขปัญหของประชาชนทั่วไปอย่างจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากคณะรัฐประหารยังคงประสบปัญหาการทำหายความมั่นคงของตน ซึ่งเกิดขึ้นภายในและภายนอกคณะรัฐประหารเอง ถึงแม้จะเห็นได้ว่าปัญหาของประชาชนทั่วไปก็ยังเหมือนกับสมัยก่อนรัฐประหาร ๒๔๙๐ กล่าวคือ "ประชาชนทั้งประเทศถูกการครองชีพบีบคั้น คนว่างงานเพิ่มขึ้น ผลิตปล้นจี้ระบาคหนักา ประชาชนอกหยากทิวโหย ชาวที่ราบสูงดะทิ้งจากถิ่นท่ามาหากิน เฮโดเข้ามาหากินในกรุง รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงไร้ความสามารถ"

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย